

Medyada Şiddet Merkezli Kimlik Önergeleri: Tatlı Sert Örneği

Yasin Söğüt*
yasinsogut@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5327-9234

Bedir Han Ünlü
bedirhanunlu338@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0227-192X

Araştırma Makalesi

DOI:...

Geliş Tarihi: 29.05.2025

Kabul Tarihi: 18.06.2025

Atıf Bilgisi

Söğüt, Y., Ünlü, H. B. (2025). Medyada Şiddet Merkezli Kimlik Önergeleri: Tatlı Sert Örneği. *Ahi Evran Akademi*, 6(1), 30-43.

ÖZ

Bu çalışma, televizyon programlarında yer alan şiddet temsillerinin toplumsal algı, kimlik inşası ve normatif değerler üzerindeki etkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır. İnceleme nesnesi olarak, gündüz kuşağı programlarından biri olan Tatlı Sert'te yayınlanan "Palu Ailesi Dosyası" seçilmiştir. Araştırmada, medya aracılığıyla sunulan söylemlerin toplumsal cinsiyet rolleri, şiddet temsilleri ve aile yapısına dair kimlik önergeleri bağlamında nasıl yapılandığı analiz edilmiştir.

Nitel araştırma desenine dayanan çalışmada, betimsel analiz ve gösterge bilimsel çözümleme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Kodlama sürecinde şiddet türleri, toplumsal cinsiyet, kurumsal eleştiri ve kültürel kimlik karşıtlığı gibi temalar temel alınmıştır. Veriler, Tatlı Sert programının YouTube platformunda yayımlanan ve kamuoyunda geniş etki yaratan 14 bölümden toplanmıştır. Bulgular, medyanın şiddeti normalleştiren söylemler üretme potansiyeline sahip olduğunu ve toplumsal normları yeniden yapılandırıldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya, TV Programları, Medyada Şiddet, Kimlik, Aile.

Violence-Centered Identity Propositions in the Media: The Example of the Sweet Tough Program

ABSTRACT

This study aims to analyze the impact of violent representations in television programs on social perception, identity construction, and normative values. The "Palu Family File" broadcast on Tatlı Sert, a daytime program, was selected as the object of study. In the study, how the discourses presented through the media are structured in the context of gender roles, violent representations, and identity propositions regarding family structure was analyzed.

In the study based on a qualitative research design, descriptive analysis and semiotic analysis methods were used together. Themes such as types of violence, gender, institutional criticism, and cultural identity opposition were taken as basis in the coding process. Data were collected from 14 episodes of the Tatlı Sert program broadcast on the YouTube platform and had a wide impact on the public. The findings reveal that the media has the potential to produce discourses that normalize violence and restructure social norms.

Keywords: Media, TV Programs, Media Violence, Identity., Family.

* Sorumlu Yazar

Giriş

Günümüzde hem geleneksel medya kanalları hem de dijital iletişim platformları, yalnızca bilgi aktaran ya da eğlendiren araçlar olmanın ötesine geçerek, bireylerin değer yargılarını, kimlik algılarını ve toplumsal normlara dair tutumlarını biçimlendiren güçlü sosyokültürel aktörler haline gelmiştir. Medya, bu çok katmanlı işlevi sayesinde toplumsal gerçekliği üretmekte ve yeniden inşa etmektedir. Bu bağlamda televizyon içerikleri, özellikle gündüz kuşağı programları, kitlelerin duygusal, kültürel ve ideolojik yönelimlerini belirleme potansiyeli taşıyan etkili medya metinleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Gündüz kuşağında yayınlanan programlar, kriminal vakaları, aile içi çatışmaları ve toplumsal krizleri ele alış biçimleriyle öne çıkmaktadırlar. Bu tarz yayınlar toplumsal hayatta normatif düzenleyici bir işleve de sahiptir. Bu tür yayınlar, izleyiciye sunulan olaylar aracılığıyla hem bireysel kimliklere hem de kolektif değer sistemlerine yönelik çeşitli önerilerde bulunmaktadır. Programların yapısal dili, anlatım biçimi ve temsil stratejileri, izleyicinin olaylara yaklaşım biçimini doğrudan etkilemektedir. Bu içeriklerle belirlenen yayın politikaları cinsiyet rollerinden, tüketime, kültürel öğelerden yaşam biçimi ve kimlik önermelerine kadar çok sayıda önermelerle, toplumsal bir baskın alan oluşturabilmektedirler. Bu baskılar, bireylerin düşünce ve davranışlarını kontrol etmeye yönelik her türlü psikolojik zorlama olarak karşımıza çıkmaktadır (Rahte, 2010, s. 204). Bu yönüyle medya söylemleri kimlik inşasında belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle şiddet, aile yapısı, inanç sistemleri ve toplumsal cinsiyet temaları, medya içeriklerinde hem açık hem de örtük mesajlar aracılığıyla sunularak, bireylerin tutum ve davranışlarına yön vermektedir. Bu araştırma, Türkiye’de en çok izlenen gündüz kuşağı programlarından biri olan ve geniş bir kitleye hitap eden Tatlı Sert adlı televizyon programını incelemeyi amaçlamaktadır. Programın kamuoyunda büyük yankı uyandıran “Palu Ailesi Dosyası” adlı bölümleri, toplumsal normların medya yoluyla nasıl temsil edildiği, hangi temalar aracılığıyla güçlendirildiği ve bu temaların izleyici algısında nasıl bir etki yarattığı sorularına ışık tutmaktadır. Araştırma, hem söylem analizinden hem de gösterge bilimsel çözümleme yönteminden yararlanarak medya metinlerinin toplumsal yapı üzerindeki etkilerini kültürel göstergeler bağlamında değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, toplumsal sorumluluk bilinci oluşturma ve medya içeriklerinin toplum üzerindeki potansiyel önermelerini daha bilinçli bir şekilde değerlendirmenin önemini vurgulamaktadır. Özellikle, bu programlarda işlenen olaylar ve kullanılan söylemlerin neler olduğu, bu içeriklerin toplumsal algıyı nasıl şekillendirebileceği ve izleyici kitlesinin hangi içerik yapılarına daha fazla maruz kaldığının anlaşılması önemli tespitlerin başında gelmektedir. Ayrıca bu tür programlar, yalnızca olayları yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda aile yapısına, toplumsal normlara ve şiddet gibi hassas konulara dair önemli mesajlar da iletmektedir. Ancak bu tür içeriklerin, izleyici üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler ürettiği anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamında Türkiye’de en çok izlenen gündüz kuşaklarından birisi olan Tatlı Sert programının YouTube kanalında yayınlanan, toplam 14 bölümden oluşan “Palu Ailesi Dosyası 1,2 ve 3. Kısım” 2 ay boyunca derinlemesine incelenerek, veriler toplanmıştır. Tatlı Sert programında gösterilen göstergelerin gizli anlamları, göstergebilim yöntemi kullanılarak elde edilen veriler yorumlayıcı analiz ve inceleme yoluyla ele alınmaktadır.

Araştırmanın temel amacı, medya içeriklerinin toplumsal etkisini akademik bir bakış açısıyla değerlendirmek ve medyanın kimlik, norm ve değer sistemleri üzerindeki yapılandırıcı gücünü göstergeler üzerinden somutlaştırmaktır. Bu kapsamda elde edilen bulguların, medya okuryazarlığı çalışmalarına ve medya eleştirisi literatürüne katkı sunması beklenmektedir.

Medyadaki Şiddet Unsurları

Dil sadece iletişim aracı olmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumda bulunan sosyal yapıları ve güç dengelerini de şekillendiren önemli bir unsurdur. Dil, bireylerin gruplar arasındaki farklılıkları ve sosyal statülerin belirlenebilmesi için bir araç olarak kullanılmıştır (Anık & Kurt, 2021, s. 173). Toplumu harekete geçirme gücünü elinde bulunduran dil, medya sayesinde etki gücünü genişletmiştir. Medya, sahip olduğu yapısı ve işlevleri sayesinde toplumun çeşitli alanlarında eğitim, adalet ve aile ilişkileri gibi konularda önemli bir rol oynamaktadır. Yani medya insanların düşüncelerini ve davranışlarını

etkileyerek toplumsal yaşamı şekillendirmektedir (İlhan, 2022, s. 1304). Stuart Hall (1997), medyanın temsil yoluyla kimlikleri, olayları ve ideolojik yönelimleri yeniden inşa ettiğini belirtir. Medya bir olayın aktarımını sunmakla kalmaz, o olaya dair toplumsal anlamları da üretir. Bu bağlamda Tatlı Sert gibi programlar, aile, şiddet, adalet ve inanç gibi temaları belirli bir bakış açısıyla sunarak hegemonik değerleri yeniden üretmektedir. Michel Foucault'nun (1987) söylem kuramı çerçevesinde ise; medya söylemleri, bilgi ile iktidar arasındaki ilişkiyi gözler önüne serer. Foucault, bilginin tarafsız olmadığını; söylem aracılığıyla güç ilişkileri içinde üretildiğini savunur. Medyada kullanılan şiddet içerikli söylemler, adalet sistemine ilişkin güvensizlik, toplumsal cinsiyet temsilleri gibi unsurlar bu güç ilişkilerinin yeniden üretildiği alanlardır. Bununla birlikte Roland Barthes (2016), medya metinlerini çözümlemeye mit kavramını kullanır. Barthes'a göre mitler, ideolojilerin doğal gerçeklik gibi sunulmasını sağlar. Bu bağlamda Tatlı Sert'te kullanılan imgeler, dramatik anlatılar ve semboller, aile ve ahlak gibi kavramları doğallaştırarak kültürel mitlerin yeniden üretimine katkı sağlar. Jean Baudrillard (2011) ise; medya aracılığıyla gerçekliğin simülasyonlara dönüştüğünü ileri sürer. Baudrillard'ın hiper gerçeklik kavramı, medyada sunulan olayların gerçekliğin yerini alan kurmaca yapılar haline geldiğini açıklar. Tatlı Sert programında sunulan olaylar, izleyicinin yaşadığı gerçeklikten çok, medyanın inşa ettiği bir gerçekliğe işaret etmektedir. Toplumsal yapının şekillenmesinde en önemli öğelerden birisi kimlik inşası sürecidir. Söğüt (2019), kavramsallaştırdığı ikame kimlik modeli medyanın içinde yer aldığı bütüncül bir yaşam biçiminin nasıl şekillendiğini ifade etmektedir. Bu yapı yeni iletişim teknolojileri, fitrat yapısı, coğrafya ve kültürel öğelerin medya üzerinden nasıl ikame edildiğini aynı zamanda inşa edildiğini ifade etmektedir. Kimlik önermesi, bireylerin veya grupların medya aracılığıyla sunulan anlatılar ve temsiller üzerinden kendilerini tanımlama, konumlandırma ve anlamlandırma süreçlerini yansıtan ideolojik temelli iletişimsel sunumlardır. Hall (1997), kimliği kültürel temsiller aracılığıyla sürekli yeniden kurulan bir süreç olarak tanımlar. Bu bağlamda, medyada yer alan söylemler bireylere ve gruplara belirli roller, kimlik kalıpları ve sosyal normlar önermekte; bu da kimlik inşasının medya aracılığıyla yeniden üretildiğini göstermektedir (Hall, 1997; Castells, 2009). Medya enformasyon işlevinin yanı sıra harekete geçirme gücüyle önemli bir kitle iletişim aracıdır. İletişim araçları ve teknoloji hayatımızın her alanına egemen olmuş ve tüm dünyada güç kazanmıştır. Özellikle cep telefonları, televizyon ve internet günlük yaşantımızın en önemli parçaları haline gelmiştir. Bu gelişmeler, gençlerin sosyal medya aracılığı ile yeni bir kimlik oluşturmalarına olanak sağlamaktadır. Teknolojik gelişmelerin hız kazanmadığı zamanlarda bireyleri toplumsallaştıran unsurlar aile, arkadaşlar ve okulken, günümüzde bu rolü medya üstlenmiştir.

Ailelerin, kitle iletişim ve medya karşısındaki etkisi giderek azalmakta, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki kontrolü zayıflamaktadır (Dolgun, 2016, s. 346). Medyadaki şiddet içerikleri, bireylerin davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Sürekli olarak şiddet sahneleri ya da betimlemelerine maruz kalan bireyler, normalde agresif olmayan bir tutum sergilemeler de zamanla daha saldırgan davranışlar sergilemeye başlamaktadırlar. Bu durum, medyanın şiddeti sürekli olarak görsel ve sözlü bir biçimde sunmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. (İnan, 2013, s. 17). Bazı medya içerikleri sapkın arzu ve isteklere hitap eden türdedir. Bu türler aile içi tartışmalara neden olmaktadır. Medya reyting uğruna şiddetin nasıl gerçekleştiğini ekranlara taşımaktadır. Bu şiddet unsurları gündüz ve öğle kuşağında yayınlanan programların içeriğini belirler konumdadır. Televizyon programlarında yer alan içerikler, izleyiciler üzerinde büyük bir etki üretmektedir. Özellikle haberler, diziler, çizgi filmler, yarışmalar ve müzik kliplerinde sıkça karşılaşılan şiddet sahneleri, insanların psikolojisini olumsuz yönde etkileyebilecek faktörler arasında öne çıkmaktadır. Medyada yer alan şiddet unsurları, izleyen bireylerin bilinçaltında farklı şekillerde iz bırakabilir ve toplumsal şiddet algısının güçlenmesine neden olmaktadır. Televizyon dizilerindeki şiddet sahneleri ve filmlerdeki sert olaylar, özellikle genç izleyiciler üzerinde daha fazla etkili olabilir. Bu tür içerikler, izleyicilerin şiddet karşısında duyarsızlaşmasına veya şiddeti normalleştirmesine yol açmaktadır. Ayrıca, yarışma programlarında bazen şiddet ya da saldırgan davranışların ödüllendirilmesi, izleyicilere yanlış mesajlar vermektedir. Müzik kliplerinde veya çizgi filmlerde de şiddet içerikleri sıklıkla yer almaktadır ve bu da gençlerin şiddetle ilgili algılarını şekillendirmektedir. Bir diğer önemli medya aracı ise basın organlarıdır. Özellikle gazetelerde yer alan bazı haberler, toplumun psikolojisini derinden etkilemektedir. Gazetelerin üçüncü sayfalarında yer alan cinayet, tecavüz, cinsel taciz, intihar, soygun gibi haberler, insanların güven duygusunu zedeler ve şiddet içeren davranışları normalleştirmektedir. Bu tür haberler, toplumda korku ve kaygı yaratıp, bireylerin dünya görüşünü karartmaktadır (Kıvrak, 2018, s. 65). Nitekim üçüncü

sayfa haberlerinin toplum üzerinde olumsuz etkileri ortadayken, televizyonun Tatlı Sert gibi gündüz kuşağı yayınlanan programların içeriklerinde şiddeti barındırması toplumda kaygı ve endişe ortamı yaratmasına olanak vermektedir. Televizyonlarda yayınlanan içeriklerin şiddet unsurlarını içerisinde barındırması, şiddete karşı duyulan tepkilerin ve şiddet mağdurlarına yönelik ilginin azalmasına neden olmaktadır. Çünkü şiddeti ne kadar çok izler kitle görürse, o kadar çok şiddetin varlığına alışır. Ayrıca, şiddeti uygulayan kişiye suçluluk duygusu hissettirmeyen veya en azından onu sorgulatmayan onaylanmış şiddet görüntülerinin, izleyici ile şiddeti uygulayan sapkın düşünce yapısına sahip bireyin özdeşlik kurmasına neden olmaktadır. Bu durum toplumun normlarına aykırı davranış sergileyen bireyi anti kahraman konumuna taşıyarak, rol model konumuna getirmektedir. Televizyon kanalları şiddet içeren programlardan, yüksek izlenme oranları yüzünden bir türlü vazgeçememektedir. Yasal düzenlemelere ve karşı kampanyalara rağmen, bu tür programlar popülerliğini korumaktadır (Pazarbaşı, 1998, s. 17).

Medyanın Güç ve Hegemonya İlişkileri: Toplumda Güvensizlik Üretimi

İnternetin ve sosyal ağların yaygınlaşması medyanın gücünü artırmıştır. Medya, küresel düzeyde bir bilgi akışını mümkün kılarak mekân ve zamanın sınırlılıklarını ortadan kaldırır. Bu durum, bireylerin ve toplumların dünyayı algılayışını değiştirir ve medya aracılığı ile güçlü bir etki yaratmasına olanak verir. Medya aynı zamanda bireylerin kendi ideolojilerini ve seslerini duyurabildiği bir ortam oluşturmaktadır. Medya etki gücü bakımından toplumsal sorunlara farklı açıların perspektiflerden bakmaya imkân verir (Türk, 2013, s. 55). Medyanın ekonomik yapıları, ürettiği içerikleri büyük ölçüde şekillendirmektedir. Yani, medya kuruluşlarının ekonomik kaynakları ve durumları, ne tür haberler ya da programlar sunduklarını ve bu içeriklerin nasıl yayılacağını belirlemektedir. Modern toplumlarda, medyada sunulan mesajlar ve bilgiler çoğunlukla bu ekonomik faktörlerden etkilenmektedir. Bu durum, medyanın ekonomik temellerinin, topluma sunulan bilgilerin ve anlamların nasıl şekilleneceğini belirleyen önemli bir faktördür (Arslan, 2004, s. 5). Bağımsız ve güçlü medya, çeşitli baskı gruplarından etkilenmeden çeşitli görüşleri gündeme getirme gücüne sahiptir. Bu durum bireylerin daha iyi bilgilendirilmesine olanak vermektedir. Ancak, medyada yayınlanan içeriklerin devam edebilmesi için ekonomik bir güç gereklidir. Bu durum medya sektöründe, büyük sermaye gruplarının daha fazla güç kazandığı ve bazı büyük kuruluşların tekelleşme eğiliminde olduğu anlamına gelmektedir. Medya sahipleri, reyting için ya da reklam gelirlerini kaybetmemek için belirli konuları öne çıkarıp, toplumun ilgisini istedikleri yönde yönlendirir. Bu durum medyanın güvenilirliğini sorgulanır hale getirmektedir. Yani medya, gücü sadece toplumu bilgilendirmek için değil, aynı zamanda toplumu yönlendirmek içinde kullanılmaktadır (Atabek, 2002, s. 231,232). Televizyon, bireylerin ve toplumların zihinlerini şekillendiren güçlü bir araçtır. Okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerine etki eder ve çocukların düşünce biçimlerini okulda aldıkları eğitim kadar etkiler. Televizyon sadece eğlence, eğitime ve haber verme işlevleriyle kalmaz, aynı zamanda toplumsal değerleri ve egemen ideolojiyi çocuklara, ailelere ve toplumun her kesimine aktararak bir hegemonya oluşturur. Bu durum, televizyonun tek yönlü yayını sayesinde bireylerin davranışlarını ve düşünce biçimlerini şekillendirmesiyle devam eder. Medyanın gücü sadece eğitimde değil, toplumun genel kültür ve zekâ seviyesinin de belirleyicisi haline gelir, çünkü televizyon toplumda sürekli bir hegemonya üretir ve bu süreç her yaş grubunda devam etmektedir (Çoban, 2011, s. 116). Medyada yayınlanan içeriklerin, şiddeti betimleyen hikâyelerden oluşması, bireylerin suçla ilgili tutumlarını, mağduriyet korkularını ve suçla mücadele eden devlet politikalarına dair algılarını etkiler. Medyada yayınlanan bu tür olaylar, toplumun adalet sistemi ve devletin şiddetle mücadeleye dair tutumlarını şekillendirirken, aynı zamanda toplumun kültürü, politik yapısı ve ekonomik durumu hakkında endişelerini yansıtmaktadır. Sürekli olarak bu tür haberlerin yayımlanması, toplumsal güvensizliği artırarak, bireylerin suç ve şiddet karşısında daha fazla korku ve kaygı duyulmasına yol açmaktadır (Küçükhan, 2020, s. 433).

Medya Üzerinden Şiddet ve İstismarın Yayılması: Aile ve Çocuk Güvenliği

Medya içeriklerinde şiddeti kullanarak, reyting ve para kazanmak medya kuruluşlarının birinci önceliği konumuna gelmiştir (Özer, 2024, s. 10). İzler kitlenin ilgisini, içeriğinde şiddet barındıran unsurlar

çekmektedir. Çünkü olayın nasıl gerçekleştiğine dair merak duygusu, bireyi ekran başına tutmaktadır. Modern toplumda, tıpkı daha fazla tüketme isteği gibi, şiddet içeren içeriklerde sürekli olarak izleyicilere sunulmakta ve bu içerikler, şiddeti normalleştirerek daha fazla tüketilmesine yol açmaktadır (Yağbasan & Kurtbaş, 2015, s. 19). Medyadaki içerikler, şiddetin hem normalleştirilmesi hem de estetik bir şekilde sunulmasına yardımcı olmaktadır. Medya şiddeti izleyiciye gösterdiğinde, şiddet içeren davranışlar toplumda kabul hale getirilerek normalleştirilmesine olanak tanır. Özellikle çocukların, 3 yaşından itibaren günde ortalama 1 saat şiddet, istismar ve benzeri suç teşkil içeriklere maruz kalmaları, sağlıklı bireyler yetişmesinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Medyanın sürekli olarak şiddeti sunması, gençler ve yetişkinler için de benzer bir etki yaratır, bu da şiddetin toplum genelinde daha yaygın ve kabul edilebilir olmasına yol açmaktadır (Yağbasan & Kurtbaş, 2015, s. 20-21). Medyadaki Şiddet yalnızca fiziksel değil, sözel ve psikolojik şiddeti de içermektedir. Ayrıca, medya aracılığı ile sunulan şiddet ideolojik bir boyuta da ulaşmaktadır. Bu, medyanın sadece şiddet içerikleriyle değil, aynı zamanda belirli bir ideolojiyi dayatarak şiddet yaratması anlamına gelmektedir. Medyanın kontrolünü elinde bulunduran gruplar, bu şekilde kendi ideolojik ve toplumsal çıkarlarını destekleyen bir şiddet biçimi üretirler. Bu durum medyanın yalnızca şiddeti yaymakla kalmadığını, aynı zamanda şiddetin belirli bir sınıfın çıkarlarına hizmet ettiğini göstermektedir (Özer, 2024, s. 11).

Televizyon, sadece bireylerin görme ve işitme duyularına hitap eden bir araç değildir, aynı zamanda toplumların kültürel yapısını, ekonomik ve sosyal ilişkilerini etkileyen güçlü bir iletişim aracıdır. Özellikle aile yaşamı üzerinde büyük bir etkisi vardır. Medyada şiddet içeriklerinin sıkça yer alması, bu etkileri daha da derinleştirir. Televizyonun yaydığı şiddet, izleyicilerin düşünce biçimlerini ve davranışlarını şekillendirerek, toplumsal normların değişmesine neden olmaktadır (Filiz, 2021, s. 1087). Televizyonun etkisi, ilk önce ailede başlar ve zamanla tüm toplumu etkiler. Medya, popüler tüketim kültürünün yayılmasında en önemli rolü üstlenen araçlardandır. Programlar, diziler, sinemalar ve reklamlar bazen ahlaki değerlere saldıran, bazen de kutsal değerleri olumsuz şekilde sunan içeriklerle doludur. Bu içeriklerde, din, aile ve vatan sevgisi gibi değerler, gizli mesajlar ile olumsuz şekilde izler kitleye aktarabilmektedir. Medya, toplumun bilinç altyapısını etkilemeye çalışarak, rol model kişilikler aracılığıyla izleyicilerin düşüncelerini ve davranışlarını şekillendirmeye çalışmaktadır. Bu durum, şiddet gibi olumsuz unsurların topluma yayılmasına da zemin hazırlamaktadır (Abuzar, 2017, s. 83). Ekonomik çıkarların ön planda olduğu ve sorumsuzca yayınların yapıldığı bir ortamda, medya çocukların gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Medyada şiddet içeriklerinin yaygınlaşması, çocukların şiddeti normalleştirmelerine günlük yaşamlarında pratiğe dökmelerine neden olmaktadır. Bu durum çocukların sosyal ve psikolojik gelişimlerinin olumsuz yönde şekillendirmektedir (Can, 2000, s. 15). Sürekli çalışan ebeveynlerin çocuklarına yeterince vakit ayıramaması, çocukları televizyon karşısında uzun saatler geçirmeye yöneltmektedir. Medya, çocukların kişisel gelişimlerini ve toplumsal değerlerini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca çocuklar, medyada yayınlanan içerikler aracılığıyla kültürel yabancılaşma ve dilde yozlaşma gibi olumsuz etkilerle de karşılaşmaktadır (Büyükbaykal, 2007, s. 35).

Araştırmanın Amacı ve Soruları

Çalışma kapsamında araştırma soruları aşağıda belirtilmektedir.

- Tatlı Sert programındaki söylemler nelerdir?
- Tatlı Sert programında Palu ailesinin kimlik ve inançları üzerinden yapılan betimlemeler, var mıdır?
- Tatlı Sert programında medyada aile kavramına nasıl önermeler bulunmakta ve geleneksel aile yapıları ile modern toplumun aile anlayışları arasındaki farklar nasıl yansıtılmaktadır?

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden betimsel analiz ve gösterge bilimsel çözümleme birlikte kullanılmıştır. Bu kapsamda “Tatlı Sert programında Palu ailesi üzerinden kullanılan içerikler, Roland Barthes’ın mit çözümlemeleri ve Charles Sanders Peirce’ın gösterge bilimsel söylem çözümlemesi

yöntemiyle ele alınmıştır. Betimsel analiz, izlenen video içeriklerinin sözel ve görsel yapılarını betimleyerek örüntülerin ortaya konmasını amaçlamaktadır (Ültay vd., 2021, s. 76). Gösterge bilimsel çözümlemede ise Roland Barthes'ın (1972) çözümleme dizgileri anlamlama (signification) yaklaşımı ekseninde, programdaki görsel göstergeler (kıyafetler, mimikler, simgeler vb.) ile söylemsel yapılar (ifadeler, tekrar eden dil kalıpları vb.) analiz edilmiştir. Kodlama sürecinde, şiddet türleri (fiziksel, psikolojik, sembolik), toplumsal cinsiyet rolleri, kurumsal eleştiri (adalet, güvenlik), inanç temelli söylemler ve geleneksel-modern kimlik karşıtlığı olmak üzere beş ana tema çerçevesinde kodlar oluşturulmuştur. Örneklemin seçimi, programın YouTube kanalında en çok izlenen ve Palu ailesi dosyasını kapsayan 14 bölümle sınırlandırılmıştır. Bu bölümlerin seçilme nedeni, temsili olay yoğunluğu, medyada geniş yankı bulmaları ve toplumsal tartışmalara neden olmalarıdır. Araştırma, 18 Eylül, 22 Kasım tarihleri aralığında, Palu ailesi dosyası 1,2 ve 3. kısım izlenerek hazırlanmıştır. "Palu Ailesi Dosyası 1. Kısım" 3 saat 18 dakika ile 4 bölümden oluşmaktadır. "Palu Ailesi Dosyası 2. Kısım" 3 saat 42 dakika ile 4 bölümden oluşmaktadır. "Palu Ailesi Dosyası 3. Kısım" ise, 6 saat 11 dakika ile 5 bölümden oluşmaktadır. İki ay boyunca izlenen, toplamda 14 bölüm içerisinden alınan örneklemeler ile çalışma hazırlanmıştır. Programın farklı bölümlerinde yer alan görsel ve işitsel veriler, programın izleyiciye sunduğu dilsel ve görsel temsilin analizine olanak tanımaktadır. Kodlamalar, yinelenen söylemler, görsel motifler ve kültürel göndermeler dikkate alınarak manuel olarak yapılmış, ardından benzerlik/tekrar yapıları belirlenmiştir. Güvenilirlik için içerikler en az iki kez izlenmiş, belirli zaman aralıklarında çapraz kontrol gerçekleştirilmiştir. Verilerin geçerliliği, seçilen örneklemin toplumsal yansımalarıyla ve medya etkisiyle uyumu esas alınarak sağlanmıştır. Ayrıca verilerin sistematik olarak analiz edilmesini kolaylaştırmak amacıyla örnek sahnelerle ait zaman damgaları kaydedilmiş ve çözümlemeler bu kesitler üzerinden yürütülmüştür. Bu yaklaşımla, görüntülerin yalnızca açık anlamlarının değil, kültürel olarak yüklü örtük anlamlarının da çözülmesi hedeflenmiştir (Barthes, 1972; Peirce, 1955)." Veriler, programın çeşitli kısımlarındaki olay anlatımlarını, sözel ifadeleri, kullanılan göstergeleri kapsayan bir yöntemle toplanmıştır. Bu veriler, medya içeriğinin izleyiciye ne tür anlamlar sunduğu ve bu anlamların toplumsal normlarla nasıl ilişkili olduğu üzerinden analiz edilerek değerlendirmeler üretilmiştir.

Bulgular

Medya toplumları şekillendiren ve yönlendiren önemli bir güçtür. Medyada gösterilen göstergeler, toplumun gelenek, görenek ve normlarına olumlu veya olumsuz etkisi yadsınamaz derecede fazladır. Aile içi sohbetlerin yerini çevrimiçi ortamlar, internet ve medya almıştır. İnsanın gözlem ve deneyim yoluyla öğrendiğini düşünürsek, medya bireyler için bir ebeveyn konumundadır. Çeşitli kitle iletişim araçları sayesinde yayılan içeriklerin büyük bir bölümü aile ve toplum üzerine şekillenen harekete geçirici yayınlardır. Konusu aile ve toplum olan sabah, öğle ve akşam kuşakları içerik bakımından eğitici ve öğretici olduğu kadar, olumsuz örnek teşkil eden şiddeti ve istismarı da izler kitlelerine ulaştırmaktadır. Tatlı Sert programında, gün yüzüne çıkmamış gerçekler aydınlatılırken aynı zamanda şiddetin ve istismarın nasıl gerçekleştiği detaylı bir şekilde izler kitleye aktarılmaktadır. Bu durum aile ve toplum üzerinde önemli önermeleri beraberinde getirmektedir.

Resim 1: Tatlı Sert Palu Ailesi 1.ve 3. Kısım

Tatlı Sert programında Palu ailesinin trajik olayı araştırılırken, kullanılan söylem ve göstergeler incelendiğinde program içeriklerinde, olumsuzlukları ve şiddeti ön plana çıkaran bir anlatı yapısı

bulunmaktadır. Gösterge bilimsel analiz açısından, programda yer alan sahnelerde belirli aralıklarla; renk kullanımları, mimikler, kamera açıları /yakın planlar genellikle), mizansenler, tonlamalar gibi öğeler temel öğeler tüm değerlendirme bölümlerinde sıklıkla kullanılmış başlıklardır. Örneğin, Palu ailesinin dramatik yüz ifadeleriyle sunulduğu sahnelerde kullanılan düşük kontrastlı mavi ve gri tonlar, izleyici üzerinde duygusal bir etki oluşturmakta ve olayın trajik doğasını pekiştirmektedir. Palu ailesinin “Ordu’lu” oldukları söylenerek, kamuoyunda bölgesel ayrımcılığa açık algıların oluşmasına zemin hazırlayabilecek söylemler içerdiği görülmektedir. Program içinde Palu ailesinin işlemiş olduğu suçu, Ordu’lu olmasını birkaç defa vurgulayarak bölgesel veya etnik kimliği üzerinden söylemlerle yansıtmaktadır. Kamuoyunun trajik olay üzerinden kınama ve yargılama davranışı, genel bir topluluğu kapsamaya başlayarak, Ordu’lu aile, Ordu’lular gibi tüm bir şehri itibarsızlaştıran söylemler içermektedir. Palu ailesinin giyimi lüks ve şatafattan uzaktır. Tatlı Sert programında sunucu, doktor ve avukatın giyim tarzları ise; klasik modernite izlerini yansıtan lüks ve zenginliğin belirtisi marka elbiselerle hayatın beraberinde getirdiği lüks bir yaşam biçiminin yansımalarına sahiptir. Bu durum modern toplum yapısının oluşturduğu kimlik ile geleneksel ve yöresel toplulukların oluşturduğu kimlik yapılarının içeriklerle topluma önerme biçimlerinden birisini ortaya koymaktadır. Yani modern toplumun oluşturduğu kimlik göze hitap eden, moda uygun, marka firmaların amblemlerini görüldüğü bir durumdayken, sorunlu, geri planda yer alarak program içeriğinde sunulan geleneksel ve yöresel yapıların oluşturduğu kimlik medya tarafından yabancılaştırılmaktadır. Nitekim izler kitle modern kimliğin varlığını ekranlarda kabul ederken, geleneksel ve yöresel yapıların oluşturduğu kimliği ekranlarda sorunlu ve geri planda bir algı içerisinde izlemekte ve program içeriğinde bu durum devam etmektedir. Ayrıca izler kitleye geleneksel kimliği gösteri unsuru olarak sunmaktadır. Tatlı Sert programının birinci kısım 3:57 saniyesinde sunucunun dava dosyasını incelerken mizah amaçlı söylediği “ben bundan sonrasını anlamadım, kimsenin de anlayacağını sanmıyorum” sözü, sunucunun bireysel deneyiminin evrenselleştirilmesi anlamın

Sunucu Palu ailesinin işlemiş olduğu suçlara anlam verememekte, Palu ailesini içerisinde bulunduğu toplumdan ayırtıran ve ötekileştiren bir söylemde bulunmuştur. Yani Palu ailesinin kullandığı iletişim kodlarıyla Toplumun kullandığı kodların farklılığına da değinmektedir. Tatlı Sert programında Palu ailesinin trajik olayları araştırılırken kullanılan söylemler, şiddetin tasvirini yapmaktadır. İşlenen suçun nasıl işlendiğine dair anlatımsal betimlemeler, izler kitleye şiddetin ve istismarın hangi yöntemle ve nasıl işlendiğine dair adeta bir yol gösterici konumundadır. Sapkın düşüncelerin medya aracılığı ile tasvirinin yapılması aile ve toplumu olumsuz yönde etkileyen önemli bir unsurdur. Tatlı Sert programı Palu Ailesi birinci kısım 6:02 saniyesinde yayınlanan Meryem’in annesinin “bıçakla geliyorum, sizi öldüreceğim gönderin karımı” söylemi şiddetin yöntemini tasvir etmiştir. Televizyonda böyle bir söylemin yayınlanması, toplumu tedirgin eden ve toplumda bulunan sapkın düşünce biçimine sahip bireylere yol gösteren bir söylem niteliğindedir. Bu tür ifadeler, bireylerin toplumsal güven duygusunu olumsuz etkileyebilecek bir içerik sunmaktadır. Devletin bireylerin güvenliğini sağlama noktasında yetersiz kaldığını vurgulayarak, tehditlere boyun eğilmesi gerektiğini vurgulayan olumsuz bir düşüncenin ürünüdür. Söz konusu söylemler, toplumsal güvenlik algısını zedeleyebilecek nitelikte olup bireylerde korku ve duygusal kırılma hissi oluşturabilmektedir. Böyle bir söylemin medya aracılığı ile yayınlanması ise; toplumsal tepkileri etkileyebilecek söylemler içerdiği ve nesil güvenliği algısını zayıflatabilecek niteliktedir. Bu noktada program içerisinde toplumun güvenlik organlarına olan güvenini sarsabilecek söylemler yer almaktadır. Buna örnek olarak Tatlı Sert programı birinci kısım 6:53 saniyesinde Havva hanımın “size yakışan neyse onu yapın” söyleminin polisten geldiğini iddia etmesidir. Bu gibi söylemler toplumda huzursuzluk ve düzensizlik üretme potansiyeline sahiptir. Ayrıca sunucunun devletin adalet sistemini eleştirdiği söylemi, “damadını av tüfeğiyle öldüren Harun Palu 4 yıl 2 ay sonra ceza evinden çıkıyor.” Bu söylem iyi hal ve meşru müdafaa sayesinde erken çıktığını belirtmektedir. Bu tarz çok sayıda yer alan içeriklerin bağlamı en ağır suçlardan birini işleyen biri nasıl olurda erken çıkar düşüncesinin işlenmesi, olarak alt metinden çıkartmak mümkündür. Sunucu; “Suç işlendiği halde 10 yıldır herkes serbest.” söylemi bir başka örnek ve eleştiri biçimidir. Öne sürülen söylem içerikleri, medyanın kamuoyuyla birlikte bir durumun değiştirilmesi için baskı oluşturmak için kullanılabilir. Ancak bu tarz söylemler, “suç işlendiği halde kimse cezalandırılmıyor” gibi bir algının oluşmasının ötesinde, suç işlemenin serbestliğini vurgulayabilecek tehlikeli bir bağlama oturabilmektedir. Tatlı Sert programında kullanılan söylemler her ne kadar olayları açığa kavuşturmak amacıyla yapılsa da kullanılan ifadeler şiddeti betimleyen öğelerle doludur. Söz konusu söylemler,

şiddet içeriklerinin görsel ve sözlü temsilinin, dezavantajlı gruplarda olumsuz etkileşim üretme potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Harun Palu bir anlık öfke ile damadını öldürdü ifadesi, şiddetin gerekçesi olarak duygu halini ön plana atarak toplumda şiddeti meşrulaştıran bir söylem olarak okunabilecektir. Suçun sadece duygusal bir patlamanın ürünü olarak sunulmasıyla, olayın bireyin zayıflığından veya kontrolsüzlüğünden kaynaklandığının ön plana çıkarılması içeriklerde sıkça rastlanan bir durumdur. Dolayısıyla bireyin bir anlık geçici zayıflık veya şanssızlık yaşaması ön plana çıkarılarak olayı hafifletmeye çalışan bir söylemdir. Aile, içerisinde yaşadığımız toplumla birlikte şekillenen, gelenek ve kültürel yapılara sadık kalan bir kurum olarak nitelendirilebilir. Medyanın, aile kavramını yeniden şekillendirme ve üretme gücüne sahip olması, toplumdaki tutum ve davranışları olumlu ya da olumsuz yönde etkileyerek bu kavramı farklı biçimlerde sunabilmesini sağlayabilir. Tatlı Sert programında yayınlanan Palu ailesi geleneksel bir aile kimliği örneği oluşturmada kötü örnekler arasında kalmaktadır. Nitekim Palu ailesinin inanç sistemi üzerinden ele alındığında düşünce ve yaşam biçimi olarak asla kabul görmeyecek çok sayıda olumsuz unsur içeren söylemlere rastlanılmaktadır.

Tatlı Sert programının birinci kısmı 15:32 saniyesinde sunucu “Melikenin içine şeytan girmiş diyerek ispiroto ve sirke içirmişler” söylemi, şiddetin nasıl uygulandığı ve gerekçesinin ne olduğunu izler kitleye aktarmaktadır. Bu söylem her ne kadar suçluları deşifre etmek için kullanılmış olsa da sosyal normlardan uzak içeriklerin, bireylerde olumsuz etkileşim oluşturma riski taşıdığı söylenebilir. Bu söylem, toplumsal normlarla uyuşmayan veya zedeleyen yapısal sorunların dolaylı olarak görünür kılınmasının ötesinde; normleştirilmesine neden olabilecek bir örnek teşkil etmektedir. Küçük bir kız çocuğunun oyun oynamasını, içine şeytan girmiş diye yorumlayan Palu ailesinin, bozuk bir düşünce biçimine sahip olduğunu net bir şekilde gösteren söylemler bir başka örnek içerik olarak tespit edilmiştir. Medya aracılığıyla bozuk bir düşünce biçiminin izler kitleye aktarılması bu bozuk düşünce biçiminin toplum genelinde yaygınlaşmasına neden olabilmektedir. Nitekim şeytan kavramı, toplumsal algı içinde genellikle kötülük, günah, sapkınlık veya sosyal düzeni bozan bir figür olarak değerlendirilmektedir. Birinin içerisine şeytan girmesi de toplumsal açıdan normlara uymayan bir davranışa ya da ruh haline bürünmesi olarak yorumlanabilir. Bu durumda, Palu ailesinin şeytan çıkarma amacıyla başvurdukları olumsuz yöntem, toplumsal açıdan negatif örnekler oluşturabilecek tehlikeli bir söylem olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, medya üzerinden küçük bir kız çocuğuna uygulanan şiddet ve istismarın betimlenmesi, istenmeden de olsa geniş kitlelere bir büyük olay nidanıysa aktarılmaktadır. Medyanın dayattığı kimlik önermeleri toplumları, aileleri ve bireyleri şekillendiren bir unsurdur. Tatlı sert programında söylemler aracılığı ile dayatılan kimlik önermeleri, modernitenin toplum için ölçü belirlediği “ideal aile” kavramına dair önermeler içermektedir. Sunucunun Palu Ailesi’nden Emine için kullandığı “kızım bak bazı şeyleri sen anlamıyorsun” söylemi, yalnızca bilgi eksikliğini değil, aynı zamanda güç ve denetim ilişkilerini de yansıtır. Bu tür ifadeler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren bir dil kullanımı olarak, kadının bilme, anlama ve kendi görüşlerini oluşturma hakkını kısıtlayıcı ifadeler bütünüdür. Buradaki alt bağlamını hak, bilgi edinme, eğitim vs. konularında bu profilde bir ailenin bir şey bilmediği kadın olarak bazı şeyleri hiç anlayamayacağı çıkarımına dair sonuçlar üretebilmektedir. Bu da cinsiyet eşitsizliğini destekleyen bir söylem biçimi olarak öne çıkabilmektedir. Sunucunun Palu ailesinden Havva’ya “damadın mı kıymetli yoksa oğlun mu? sorusu geleneksel aile yapısındaki bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine dayalı bir karşılaştırma yapmaktadır. Burada oğul, genellikle ailedeki erkek birey olarak daha doğal bir değer taşıırken, damat, dışarıdan gelmiş bir birey olarak daha yabancı ve daha düşük bir statüye sahip görülmektedir. Aile yapısındaki bu ayrım, çoğu kültürde oğlun, ailenin bir parçası olarak, daha kalıcı ve değerli olduğu bir yapı ortaya koyar. Oğul, ailenin soyunu ve kimliğini devam ettiren, daha uzun vadeli bir bağlılık gösteren bir figür olarak görülürken, damat geçici ve dışarıdan gelen bir üye olarak konumlandırılmaktadır. İşlenen bir suçun cinsiyet ayrımı gözetilerek izler kitleye betimlemesinin yapılması, bireyleri kutuplaştıran bir söylem olarak dikkat çekmektedir. Sunucunun Palu ailesinden Tuncer’e “bir erkeğin hiçbir kadın bana tecavüz etti dediğini duydun mu?” söylemi, toplumsal olarak erkek ve kadınların cinsiyet rollerine dayalı bir bakış açısını yansıtmaktadır. Erkeklerin cinsel şiddet mağduru olma durumu, geleneksel cinsiyet normları içinde hemen hemen her zaman göz ardı edilir.

Toplumda, erkeklerin güç, hâkimiyet ve kontrol temalı rollerle tanımlandığı bir yapı vardır. Bu yüzden, erkeklerin cinsel saldırıya uğraması, toplum tarafından genellikle doğal ya da olmaz bir durum olarak kabul edilir. Bu tür bir söylem, erkeklerin böyle bir deneyimi yaşadığında bile bunu ifade etmelerinin

imkânsız gibi algılandığına işaret eder. Erkekler güç ve kontrolü temsil ederken, kadınlar genellikle "zayıf" ve "savunmasız" olarak görülür. Yani bu Söylem, cinsel şiddetle ilgili toplumsal anlayışımızda ciddi bir eşitsizliği yansıtır. Cinsel saldırı genellikle erkeklerin kadınlara uyguladığı bir suç olarak tanımlanır. Kadınların cinsel şiddet mağduru olması, kültürel olarak daha olası bir durumken, erkeklerin mağdur olduğu durumlar genellikle görmezden gelinir veya küçümsenir. Bu, cinsiyetçi düşüncelerle şekillenen toplumsal yapılar nedeniyle erkeklerin de cinsel saldırıya uğrayabileceği gerçeğini inkâr eden bir bakış açısı oluşturur. Dolayısıyla, böyle bir söylem erkeklerin mağduriyetini dışlayan, sadece kadınların cinsel şiddet mağduru olabileceği bir algıyı güçlendirir. Sunucunun Palu ailesinden Havva'ya "Havva Hanım sana çok şaşıyorum, bir kadının bu kadar duygusuz olabileceğini Emine ile sende gördüm." söylemi kadınlık kimliği üzerinden bir eleştiridir. Kadınların duygusuz olarak tanımlanması, bir anlamda onların kadınlık kimliklerini sorgulamak ya da eksik görmek anlamına gelir. Bu söylem, kadınların kendilerini belirli bir şekilde ifade etmeleri gerektiği ve duygusal yanlarının görünmesi gerektiği toplumsal baskı üzerinden yansıtmıştır. Medya aracılığıyla şiddet ve istismarın sergilenmesi, toplumları kaosa sürükleyebilecek tehlikeli bir etkidir.

Tatlı Sert programında, Palu ailesinin damadı Tuncer'in şeyh olarak lanse edilmesi ve bu güçle Palu ailesindeki çocuklara şiddet ve istismar uygulaması, olumsuz örneklem içeriklerinden bir başkasıdır. Gerçeklerin ortaya çıkabilmesi için delillerin dikkatlice incelenmesi ve şiddet ile istismarın ne zaman ve nasıl gerçekleştiğini kronolojik bir sırayla sunulmaktadır. Bu tarz yayınlarda yapılan haberlerin ve beliren bilgilerin kötülüğe giden yolların öğretilmesi anlatılması anlamında ciddi risklerde taşımaktadır. Tatlı Sert programında yer alan "açlığı giderilsin diye karnına taş bağlanması, çocuklara enjeksiyon iğnesi batırılması, kadının erkeğe madde verip, tecavüz etmesi, çocuğun böbrek mafyası tarafından kaçırılması ve nasıl böbrek çaldığının anlatılması" gibi benzer söylemler, medyanın geniş erişim imkanları sayesinde toplumda olumsuz örnekler üretmektedir. Bu tür içeriklerin medya aracılığıyla yayılması, toplumu ahlaki-etik çürümeye sürükleyen tehlikeli bir etken haline gelebilmektedir. Çocukların ve ebeveynlerin bilinçaltına yerleşen kimseye güvenmeme algısı, giderek güçlenmekte ve ebeveynler, çocuklarını sokakta eğlenmeye göndermekten çekinmektedir. Medyanın etkisiyle, toplumun birbirine olan bağları zayıflamakta ve bu olumsuz eğilimler giderek artmaktadır. Toplumun norm, kültür ve geleneklerine uygun medya içerikleri, enformasyon işlevi görerek toplumu hem eğitmekte hem de eğlendirmektedir. Örneğin, Tatlı Sert programında yer alan Palu ailesi, geleneksel bir aile kimliğinden ziyade bozuk düşünce sistemlerine sahip olup, topluma olumsuz örnek teşkil eden bir yapıya sahiptir. "İnsan bilinmeyenden korkar" anlayışıyla, Palu ailesi içinde hoca kılığında dolandırıcılık yapan Tuncer, aile bireyleri üzerinde baskı kurarak ekonomik kontrol elde ettiği yönünde iddialar yer almaktadır. Aile, güçlü bir bağlılıkla bu bozuk düşünceye destek vererek ilerlemiştir. Medyanın geniş erişim gücü sayesinde, daha önce tehlikeli bir suç örgütüne dönüşen bu yapı, artık bozuk tarikatlaşmış yapıları ortaya çıkarma riski taşımaktadır.

Resim 2: Tatlı Sert Palu Ailesi 3. Kısım

Resim 2’de bulunan program başlığı, gösterge bilimsel açıdan “Meryem Tahnal'ın gömüldüğü yer” ifadesi, bir kişinin ölümünü ve bu ölümle ilişkili bir kazı çalışmasını anlatır. Kişinin gömüldüğü yer, geçmişin bir izinin korunmasına ve hatırlanmasına olanak sağlar. “Kazı çalışması” geçmişin açığa çıkarılması, gizli kalan anlamların gün yüzüne çıkması, toplumsal hafızanın yeniden inşa edilmesini sağlamaktadır. “Kemik parçaları” ifadesi, geçmişin somut kalıntılarına atıfta bulunur. Kemikler ise

ölüme dair somut izler bırakmıştır. Resim 2’de kemik parçaları sansüresüz bir şekilde medya aracılığıyla izleyicilere sunulmuştur. Bu durum, izleyicilerin psikolojik açıdan olumsuz etkilenebileceği bir ortam sağlamaktadır. Program başlığı, toplumsal gerilim ve suç temalarını güçlü bir şekilde bir araya getirerek dramatik bir yapı oluşturmayı amaçlamıştır. Cinayet, tecavüz, istismar, gasp ve tehdit gibi suçlar, toplumsal düzeni derinden sarsan, bireylerin güvenlik algısını bozan ağır suçlardır. Bu suçlar yalnızca mağdurlar üzerinde değil, aynı zamanda toplumda geniş çaplı bir korku, güvensizlik ve huzursuzluk yaratır. Ayrıca okuyucunun duygusal ve psikolojik tepkilerini harekete geçirmeyi amaçlayan tahrik edici içerikler mevcuttur.

Resim 3: Tatlı Sert Palu Ailesi 1. ve 3. Kısım

Resim 3’de bulunan program başlığı, sadece olayları değil, aynı zamanda bir tür kültürel korku ve rahatsızlık duygusunu da uyandırmıştır. Kelimeler, toplumsal hayatta suç, tehlike ve kaosla özdeşleşmiş olgularla bağlantı kurmaktadır. Organ mafyası gibi terimler, hem gerçek bir suç organizasyonunu hem de korkutucu bir gizemi ima eder şeklinde kurgulanmıştır. Şiddet iddiaları ise hukukun ve adaletin işlerliğine dair soru işaretlerini gündeme getirmektedir. Ayrıca program başlığı, olayların birbirine bağlı bir zincir gibi dizildiğini ve çözümlenmesi gereken birçok boyutunun olduğunu ima etmiştir. Bu şekilde başlık, baştan sona bir merak uyandırma işlevi görür. Ayrıca, kelimelerin sıralanışı da önemlidir. “Cinayet adam kaçırma organ mafyası ve şiddet iddiaları” gibi bir sıralama, olayların ciddi ve birbiriyle bağlantılı olduğunu vurgular. Resim 3’de bulunan program başlığı, Sigara yanığı gibi bir detaya odaklanarak, bu olayın sıradan bir kaza veya olumsuz durumdan daha fazlası olduğunu ima etmektedir. Sigara yanığı hem bir şiddet eylemi hem de ihmalin simgesidir. Bu bağlamda, başlık yalnızca fiziksel bir zarar değil, aynı zamanda bir tür etik ve toplumsal sorunu ortaya koymaktadır. Toplumda çocuk istismarı ve şiddet ile ilgili hassasiyet yüksek olduğundan, bu tür bir başlık, okuyucuda olayın merkezine çekerek, duyarlılık yaratmasına imkân vermektedir. Medya bağlamında, bu başlık sadece bir olayı değil, aynı zamanda toplumsal adaletin ve güvenliğin sorgulanmasını da gündeme getirmektedir. Ayrıca, başlık, okuyucunun hukuki ve etik açıdan bu durumu değerlendirmesini teşvik etmektedir.

Resim 4: Tatlı Sert Palu Ailesi 1. ve 3. Kısım

Resim 4’ de bulunan program başlığında en dikkat çekici bölüm İnfaz kelimesidir. Genellikle acımasız bir şekilde, doğrudan öldürmeyi tanımlamaktadır. Bu kelime, olayı son derece dramatize ederek, suçun ciddiyetini vurgulamıştır. Ayrıca aile içinde ifadesi, olayın çok daha yakın ve kişisel bir çevrede geçtiğini belirtir, bu da toplumsal normların ve değerlerin ihlali anlamına gelmektedir. Aile içi şiddet ya da cinayetle ilgili haberler, okuyucuda çöküntü yaratabilir çünkü toplumsal olarak kabul edilen en yakın bağın içinde bir cinayet işlenmesi son derece rahatsız edicidir. Yani, sadece bir suçun varlığını değil, aynı zamanda aile içindeki güven ve ilişkiler hakkında derin bir sorgulamaya yol açar. Aile içi bir infaz,

toplumsal normların ihlalinin, güvenin sarsılmasını ve aidiyetin kırılmasını sağlamaktadır. Resim 4’ de bulunan program başlığı derin bir toplumsal ve etik meseleyi gündeme getirmiştir. Cinayet, gizleme ve örtbas etme, yalnızca bir suç olayı değil, aynı zamanda toplumsal ahlaki değerlerin ihlali, güvenin sarsılması ve bireysel sorumluluğun yargılanmasıdır. “Kim öldürdü, kim gömdü, kim örtbas etti?” sorusu, olayın yalnızca fiziksel bir şiddet eylemi olmadığını, aynı zamanda bireylerin etik sorumluluklarını, toplumsal değerleri ve adaletin sağlanması gerekliliğini de sorgulamaktadır. “Aydınlatmak” ise, yalnızca suçun açığa çıkmasını değil, adaletin sağlanması gerektiği bir çağrışı da taşımaktadır. Yani Resim 4’de kullanılan dille, olayı dramatize ederek, sorularla okuyucunun ilgisini çekmek hedeflenmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada gerçekleştirilen gösterge bilimsel ve betimsel çözümlemeler sonucunda, Tatlı Sert programının yalnızca bir televizyon içeriği olmanın ötesine geçerek, aile yapısından toplumsal normlara, toplumsal cinsiyet rollerinden adalet algısına kadar çok çeşitli alanlarda etkileyici ve yönlendirici söylemler ürettiği görülmüştür. Özellikle “Palu Ailesi” dosyası kapsamında analiz edilen bölümlerde, medyanın olayları dramatize etme eğilimiyle beraber, belirli toplumsal kodları yeniden üretme kapasitesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Program içeriğinde sunulan şiddet temsilleri, hem görsel hem sözel düzlemde yoğun biçimde işlenmiş; bu sunumların bazı durumlarda şiddet olgusunu meşrulaştıran veya normalleştiren bir etki yaratabileceği gözlemlenmiştir. Şiddetle ilgili anlatılar, kimi zaman devletin adalet mekanizmasının yetersizliğini ima eden söylemlerle güçlendirilmiş, böylece bireylerin kendi adalet arayışlarını meşrulaştıran bir dil inşa edilmiştir. Bu durum, medya söylemlerinin yalnızca pasif bir yansıtma değil, aktif bir yapılandırma süreci içerisinde değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet bağlamında, programda sunulan içeriklerde kadınların duygusal, irrasyonel ya da zayıf figürler olarak temsil edilmesi; erkeklerin ise kontrol ve hâkimiyet temsilleriyle özdeşleştirilmesi, mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreten bir medya söylemi örüntüsü ortaya koymaktadır. Kadınlık ve erkeklik kimliklerinin bu tür rollerle sabitlenmesi, toplumsal cinsiyet temsillerinin medya aracılığıyla nasıl norm haline getirildiğini gözler önüne sermektedir. Ayrıca programda ele alınan inanç temelli söylemlerin, kimi zaman dini referanslarla güçlendirilerek toplumsal meşruiyet kazanması, medya içeriklerinin kültürel kimlik inşasında ne denli etkili olabileceğini göstermektedir. Medyada sunulan bu söylemler, geleneksel aile yapısı ile modern toplumsal değerler arasındaki gerilimi dramatik bir anlatı biçimiyle sunarak, izleyici üzerinde hem duygusal hem de bilişsel etki yaratmaktadır. Tatlı Sert programında kullanılan söylem ve göstergeler, şiddetin tarifini yapan unsurları içerisinde barındırmaktadır. Şiddet, istismar ve aile içi tartışmaların medya aracılığı ile kamuoyuna aktarılması, toplumun içerisinde bulundukları düzensiz yapıyı gün yüzüne çıkartırken, aynı zamanda da şiddeti ve istismarı meşrulaştıran söylemler yüzünden, bireylerin kendi adalet arayışına çıkmasına neden olmaktadır. Tatlı Sert programında işlenen aile içi şiddet, istismar, cinayet gibi temalar, şiddetin normalleşmesine ve bozuk düşüncelerin toplum içinde yayılmasına neden olduğu Palu ailesi ve izler kitle örnekleri ile açıklanmıştır. Aile içi trajik olayların medyada tasvir edilmesi, genellikle izleyicinin bu olaylarla bağ kurmasına olanak tanırken, bir yandan da toplumsal normlara aykırı şiddet eylemlerinin izleyiciler üzerinde olumsuz etkiler üretmesine neden olabilecektir. Özellikle Palu ailesi ile ilgili ele alınan trajik olaylar, şiddet içeriklerinin sık ve yoğun biçimde sunulmasının, toplumun güvenlik algısında zayıflamalara neden olabileceği literatürde de vurgulanmaktadır (İnan, 2013; Küçükhan, 2020). Medyada kullanılan söylemler, şiddet ve istismarın tarifini yaparak, sapkın düşünceleri meşrulaştıran bir dil oluşturmıştır. Palu ailesinin cinayet ve şiddet eylemleri üzerinden yapılan söylemler, şiddet ve istismarın ne şekilde işlendiğine dair detaylı betimlemeler sunması normalleştirme için bir algı oluşmasının kapısını açmaktadır. Programda yer alan, “şiddetle geliyorum, sizi öldüreceğim” gibi ifadeler, medyanın toplumsal düzene karşı güvensizlik yaratma ve bireyleri devletin gücünden yoksun bırakma amacını taşıyan söylemlerle güçlendirilmiştir. Medyanın etkisi, yalnızca şiddet ve istismar temalarıyla sınırlı değildir. Programda kullanılan kimlik önergeleri ve toplumsal cinsiyetle ilgili dil de toplumsal yapıyı şekillendirir. Sunucunun, Palu ailesinin kadın üyelerine yönelik söylemleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren ve kadınlık kimliğini sorgulayan bir dil kullanılmıştır. Aynı şekilde, erkeklerin cinsel şiddet mağduru olma durumunun göz ardı edilmesi, toplumsal cinsiyet normlarının nasıl medyada yeniden üretildiğini göstermektedir. Bu söylemler,

erkeklerin güç, hâkimiyet ve kontrol temalı rollerle tanımlandığı toplumsal yapıları yansıtarak, kadınların ve erkeklerin toplumsal rolleri üzerinden cinsiyetçi bir yaklaşım sergilemiştir. Bununla birlikte, Tatlı Sert programı, geleneksel aile yapısını ve modern toplumun farklı kimlik yapılarını karşılaştırarak, toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerini de gözler önüne sermiştir. Programda, Palu ailesinin sapkın inanç sistemleri ve bu inançlar doğrultusunda işledikleri suçlar, modern toplumdaki normlara ve geleneksel aile yapısına karşı yapılan olumsuz bir karşı duruşu temsil etmiştir. Medyanın bu tür içeriklerle, toplumsal normlara aykırı davranışları meşrulaştıran bir söylem üretmesi, izleyicinin bilinçaltına yerleşen olumsuz düşünceleri pekiştirmekte ve toplumsal yapıyı bozan bir süreci üretmektedir. Bu tarz yayınlar, toplumsal yaşam biçimini ve kimlik öğelerini şekillendiren önemli içeriklerdir. Ayrıca bu tür yayınlar, şiddeti ve istismarı normalize etmekle birlikte, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve geleneksel aile yapılarını yeniden inşa eden tehlikeli söylemler de üretmektedir. Bu nedenle, medya içeriklerinin izleyiciye aktarılmadan önce daha dikkatli bir şekilde tasarlanması ve şiddet, istismar gibi temaların daha sağlıklı ve sorumlu bir biçimde ele alınması gerekmektedir. Medyanın bu tür programlarla, sadece eğitici ve öğretici içerikler sunmakla kalmayıp, toplumsal değerleri pekiştiren ve bireylerin ahlaki-etik bir hayata dair bilinçli düşünmesini sağlayan içerikler sunması hayati öneme sahiptir. Böylelikle medya daha sağlıklı bir toplum yapısının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu tarz yayınların, olayları aydınlatırken kullandıkları söylem ve göstergeleri çok iyi bir şekilde süzgeçten geçirmesi gerekmektedir. Nitekim ortaya çıkardıkları gizemler ve trajik olayların topluma faydası olduğu kadar, kullanılan söylem ve göstergeler ile de bu tür program içeriklerinin, toplumsal düzen ve nesil güvenliği algısı üzerinde olumsuz etkiler oluşturabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Gösterge bilimsel bir analiz bağlamında, televizyon programındaki sahnelerde belirli aralıklarla sıkça tercih edilen; renk kullanımları, yüz ifadeleri, özellikle yakın çekimler, mizansen ve ses tonlamaları başlıca öğelerdir. Örneğin, Palu ailesinin hüznü ve dramatik yüz ifadelerinin sergilendiği kesitlerde tercih edilen düşük kontrastlı mavi ve gri tonlar, duygusal tesir uyandırarak olayın daha da trajik boyuta taşımak için pekiştiriciler niteliğindedir.

Tüm bunlar neticesinde program içeriklerinde araştırma kapsamında aranan tüm kodlama başlıkları (şiddet türleri (fiziksel, psikolojik, sembolik), toplumsal cinsiyet rolleri, kurumsal eleştiri (adalet, güvenlik), inanç temelli söylemler ve geleneksel-modern kimlik karşıtlığı) yoğun biçimde yer almaktadır. Bu analizler neticesinde programın yoğun biçimde yaşam tarzı ve kimlik üzerine önermelerde de bulunduğunu ayrıca anlaşılmaktadır. Tatlı Sert Programında bulunan bu söylemsel kodları, izleyicilere hem olumsuz örnekler sunmakta hem de toplumda güvensizlik, kaos ve bozuk düşünceleri yayma potansiyeli taşımaktadır. Ayrıca Tatlı Sert programında, toplumsal cinsiyet rolleri ve aile içindeki güç dinamiklerine değinilerek, kadınlık ve erkeklik kimliği üzerinden geleneksel aile yapısını sorgulayan söylemlerde yoğun biçimde bulunmaktadır. Programda yayınlanan bu tarz içeriklerde, kadınlık ve erkeklik kimliği üzerinden yüklenen rollerin toplumu olumsuz etkilemesi kaçınılmaz olacaktır. Medyanın kimlik üzerindeki etkinliği düşünüldüğünde, bu tür söylemlerin, bireylerin kültürel kimliklerini sorgulamalarına neden olabileceği ve kültürel bütünlüğü zayıflatabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abuzar, C. (2017). Televizyonun Aile Yapımız Üzerine Etkisi. Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 79-87.
- Anık, C., & Kurt, M. C. (2021). Bireyden Topluma Dilin İşlev ve Özellikleri. Aksaray İletişim Dergisi, 181.
- Arslan, A. (2004). Günümüz Türkiye’inde Medya Gerçeği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 14.
- Atabek, N. (2002). Kamuoyu, Medya ve Demokrasi. Kurgu Dergisi, 238.

- Barthes, R. (2016). Gösterge bilimsel Serüven, Çev., Mehmet Rifat, Sema Rifat, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Baudrillard, Jean. (2011), Simülakarlar ve Simülasyon, çev. Oğuz Adanır, Doğubay Yayınları. Ankara.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 44.
- Castells, M. (2009). Communication power. New York: Oxford University Press.
- Can, A. (2000). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri; Örnek Program: Reality Show'lar. Selçuk İletişim, 14-17.
- Çoban, S. (2011). Hegemonya Aracı ve İdeolojik Aygıt Olarak Medya. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Dolgun, U. (2016). Kitle İletişim Araçları ve Yeni Medya. A. Arslan & M. Çağlayan Dereli içinde, Sosyoloji: Günlük Yaşamı Anlamak (s. 345-369). Çanakkale: Paradigma.
- Foucault, M. (1987). Söylemin Düzeni, çev. Turhan Ilgaz, Hill Yayınları, İstanbul.
- Filiz, H. (2021). Televizyonun ve TikTok'un Türk Aile Yapısı ile İlişkisi ve Kültürel Değerler Üzerindeki Rolü. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 1080-1095.
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. London: Sage Publications.
- İlhan, Ç. K. (2022). Medyanın Toplumsallaşma İşlevi Bağlamında Sosyal Sorumluluk İletişimi Üzerine Bir Değerlendirme: "İyi Hikayeler" Televizyon Programı Örneği. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 1311.
- İnan, T. (2013). Medya Okuryazarlığı Sürecinde Medya, Çocuk ve Ebeveyn İlişkisi: Ortaokul Öğrencilerinin ve Ebeveynlerinin Televizyon ve İnternet Kullanımlarına İlişkin Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi. Doktora Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kıvrak, Y. (2018). Medyadaki Şiddet Unsurlarının Üniversite Gençlerinin Ruh Sağlığı Üzerine Etkisi. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 71.
- Küçükhan, Ö. U. (2020). Toplumsal Güvensizlik, Adalet Talebi ve Devlet: Medyanın Biçimlendirme Etkisi. Turkish Studies Social Sciences, 15(2), 433-452. <https://doi.org/10.47423/TurkishStudies.44351>
- Özer, Ö. (2024). Medyada Şiddetin Temsili. TRT Akademi, 5-33.
- Pazarbaşı, B. (1998, 9 1). Görsel Medyada Şiddet "Ana Teması Şiddet Olan Çizgi Film Mesajlarının İçerik Analizi". İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Peirce, C. S. (1955). *Philosophical writings of Peirce* (J. Buchler, Ed.). New York: Dover Publications.
- Rahte, E. Ç. (2010). Aile İçi Şiddet ve Medya: Gündüz Kuşağı Televizyonunda Şiddetin Görünürlüğü ve Yeniden Üretimi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 207.
- Söğüt, Y. (2019). Kavramdan pratiğe kimlik inşası. *Yeni Hayat Önerisi Bağlamında Kimlik İnşası ve Medya*. Ankara: Son Çağ Akademi Yayınları.
- Türk, G. D. (2013). Demokrasinin Dördüncü Kuvveti Yeni Medya Teknolojileri. XVIII. Türkiye'de İnternet Konferansı (s. 55-60). INETD.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>
- Yağbasan, M., & Kurtbaş, İ. (2015). Şiddet ve Tüketim Kıskaçında Çocukluk: Televizyon Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15-31.